

Kringlens Heimskringla

Kringlen E

Psykiatriens samtidshistorie

350 s, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2001.
Pris NOK 368
ISBN 82-518-4002-3

Forfatteren Einar Kringlen (f. 1931) er professor i psykiatri i Oslo og administrerende overlege ved Psykiatrisk klinikk, Vinderen. Han er en internasjonalt kjent forsker og en avholdt universitetslærer og lærebokforfatter. Gjennom hele sitt faglige virke har han deltatt ivrig i samfunnsdebatten og ivret for å gjøre psykiatrien allment kjent og akseptert.

Boken har seks hovedkapitler. Først behandler den psykiatrien frem til den annen verdenskrig, deretter faget under og etter verdenskrigen. Så omtales sosialpsykiatrien og den psykofarmakologiske «revolusjon». Kapittel fire er kalt Da psykiatrien fjernet seg fra medisinen. Dermed kommer Den biologiske nyorientering. Mot slutten av boken gis et riss av barnepsykiatriens utvikling, før epilogen tar opp spørsmålene om fagets fremtid og hvor psykiatrien bør gå.

Her er et vell av kunnskaper om fagets utvikling og stilling i verden, med særlig vekt på USA og Vest-Europa. Psykoanalysen, som alltid har interessert forfatteren, omtales både rosende og kritisk. Direkte polemisk blir han i sin omtale av det han kaller «nye psykiatriske epidemier»: kronisk tretthetssyndrom, golfkrigsyndromet, recovered memory, multipl personlighetsforstyrrelse og kriser og katastrofer. Til og med Stavanger blir påstått å ha hatt en lokal epidemi av farsotten multipl personlighetsforstyrrelse «for noen år tilbake». Kringlen er også kritisk til den store makt den farmakologiske industrien har over det psykiatriske fagfeltet.

Bokens navneregister er meget omfattende. En del av personene er omtalt med fødsels- og dødsår, men dessverre langt fra alle. Noen har fått sin biografi over flere sider, ikke alle med en positiv beskrivelse. Det siste gjelder blant andre E.H. Erikson og R.D. Laing. Litteraturlisten er også meget fyldig og oppdatert, med vel 300 referanser. For den som trenger hjelp med den medisinske terminologi, finnes det også en liten ordliste.

I epilogen vender forfatteren tilbake til sin «gamle kjærlighet», den psykodynamiske retningen. En psykiatri uten psykoterapi blir meningsløs, skriver han og avslutter med en oppfordring til «å ta vare på de positive sidene ved den dynamiske psykiatrien og unngå biologisk reduksjonisme».

Anmelderen tror mange vil ha nytte og glede av å lese denne boken.

Eivind Haga
Rogaland psykiatriske sjukehus
Stavanger

Hva leser du for tiden?

Kjell Maartmann-Moe
Fastlege på Grünerløkka i Oslo
og nyvalgt leder
av Alment praktiserende lægers
forening (Aplf)

Det året Ricardo Reis døde av José Saramago. En underfundig bok som jeg trass i at jeg ikke liker så lange setninger, blir suget inn i. *Vedhandler'n på Grünerløkka* er en bok full av lokalhistorie og anekdoter skrevet av Per-Erling Johnsen som er en av mine pasienter. Det er en morsom bok for meg som har vært doktor på «Løkka» i snart 20 år. *Fragmenter av kjærlighetens språk* av Roland Barthes er en merkelig tung bok om hvor fattig språket er på kjærlighetsbegreper. Denne leses i meget små porsjoner av gangen. Dessuten leser jeg årbøkene til DNT. Innendørs fjellturner er ikke å forakte det heller.

– Hva liker du å lese?

– Det meste! Jeg leser hvis det er bokstaver i nærheten. Det blir vel mye fag og fagforeningsstoff, men leseoasene er der – særlig sent på natten.

– Hvordan velger du litteratur?

– Det går på impulser, anmeldelser, anbefalinger og gaver.

– Hva med medisinsk litteratur?

– Medisinsk årbok, Tidsskriftet, Utposten, Legekunsten og Internett.

– Hvilken bok står øverst på ønskelisten din til jul?

– Jeg ønsker meg Ingvar Ambjørnsens siste bok *Dukken i taket* og *Lisboa* av Karsten Alnæs.

– *May-Brith Mandt, Tidsskriftet may-brith.mandt@legeforeningen.no*

Medisinske feider

Hellman H

Great feuds in medicine

Ten of the liveliest disputes ever. 237 s.
London: Wiley, 2001. Pris GBP 18
0-471-34757-4

Et gammelt ord sier at man blir ikke profet i eget land. Sannelig ser det ut til å gjelde for den medisinske forskningen i særdeleshet, når man leser Hal Hellmans bok om emnet. For nesten hver eneste nyvinning har gjennom tidene blitt møtt med skepsis, protester og motforestillinger, later det til. Forfatteren har forresten interessert seg spesielt for stridigheter og motsetningsforhold i vitenskap og forskning, for han har tidligere utgitt andre bøker om emnet.

Denne gang er det altså medisinen han tar for seg. Leseren får servert ti essays som spenner over fire århundrer, fra den engelske legen William Harveys (1578–1657) oppdagelse av blodkretsløpet, som samtiden vanskelig kunne akseptere, via ungaren Ignaz Semmelweis (1818–65) og hans forsøk på å innføre håndvask som sykehusrutine i det konservative Wien, og frem til vår egen tid med oppdagelsen av HIV-viruset og de problemer en av oppdagerne, amerikaneren Robert Gallo (f. 1937), hadde med det franske Pasteur-instituttet i den forbindelse. Også Luigi Galvani (1737–98), Claude Bernard (1813–78), Louis Pasteur (1822–95), Camillo Golgi (1844–1926), Sigmund Freud (1856–1939), Albert Sabin (1906–93) og Rosalind Franklin (1920–58) blir portrettert.

Boken gir oss et bredt tverrsnitt gjennom medisinhistorien, og vi får gjennom den en dypere forståelse av de enkelte oppdagelser, bakgrunnen for disse og den ensomme forskers vanskeligheter med å bekjempe kollegial misunnelse, inngrodde forestillinger og manglende innsikt fra bevilgende myndigheter.

Dessverre er boken uten illustrasjoner, og vi får sjelden noe innblikk i de omtalte forskernes bakgrunn. Ja, de fleste mangler sogar fødselsår og andre elementære data.

Likevel; med sin solide innbinding og gode papir burde boken leses av de fleste leger som ønsker å kjenne bakgrunnen for sitt eget fag, enten det nå er hygiene, psykiatri, immunologi eller indremedisin. Man behøver ikke dermed være spesielt medisinhistorisk skolert. Samtidig vil man kanskje oppdage at vårt fagområde, som dessverre fremdeles domineres av «ufeilbarlige» autoriteter i enkelte kretser, både har vært og mange ganger fortsatt er en kamp mot det bestående for å fremme sannheten.

Per Holck
Anatomisk institutt
Universitetet i Oslo